



SCHOOLPLAN 2023-2027

OP SCHOOLREIS

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
1. Het profiel van de school.....	3
SCOPE scholengroep.....	3
CSG Groene Hart.....	3
Het Groene Hart Lyceum.....	3
Waarden.....	3
Soort onderwijs.....	3
Technasium.....	4
Sterke punten.....	4
Financieel beleid.....	4
2. Relevante ontwikkelingen de afgelopen jaren.....	5
Groei.....	5
Personeelstekort.....	5
ICT-inzet.....	5
Executieve functies.....	6
3. Onderwijskundig beleid.....	6
Het leren van de leerling.....	6
De vorming van de leerling.....	7
Ondersteuning.....	8
Veiligheid.....	8
4. Op schoolreis.....	8
Ambitie 1: De leerlingreis staat centraal.....	9
A. Doorlopende leerlijn.....	9
B. Portfolio.....	9
C. Leren kiezen.....	9
D. Huisvesting.....	10
Ambitie 2: Samen leren en beter worden.....	10
A. Feedback benutten.....	10
B. Rugzak van de docent.....	11
C. Persoonlijk Ontwikkelplan.....	11
D. Samen leren.....	11
Ambitie 3: Midden in de samenleving.....	11
A. Curriculum.....	11
B. Duurzaamheid.....	12
C. Actualiteit.....	12
D. Inzet beschikbare expertise.....	12
E. Alumniprogramma.....	12
F. Netwerk versterken.....	12
Bijlage 1: De les op het Lyceum.....	13

Op schoolreis

Inleiding

In ons schoolplan voor 2023-2027 bespreken we achtereenvolgens het profiel van onze school, de relevante ontwikkelingen in de afgelopen jaren, het onderwijskundig beleid en onze ambities.

1. Het profiel van de school

SCOPE scholengroep

Het Groene Hart Lyceum is een van de scholen die behoren tot CSG Groene Hart (de groene hartscholen). De groene hartscholen zijn onderdeel van SCOPE scholengroep (Stichting voor Christelijk Onderwijs Alphen aan den Rijn eo.).

Ook het Ashram College behoort sinds twee jaar met twee vestigingen tot SCOPE scholengroep. Het bevoegd gezag van de scholen ligt bij het College van Bestuur van SCOPE. Tot de scholengroep behoort ook onze Praktijkschool en 12 basisscholen voor primair onderwijs alsmede Prisma, een basisschool voor vso. Dit schoolplan is een uitwerking op schoolniveau van het strategisch koersplan van de stichting.

CSG Groene Hart

Op CSG Groene Hart vinden we het belangrijk dat leerlingen de ruimte krijgen om zich te ontwikkelen. Samen met de ouder(s)/verzorger(s) begeleiden we onze leerlingen op hun ontdekkingstocht naar waar ze goed in zijn en wat bij hen past. Ook willen we hen uitdagen om te verbeteren wat minder goed gaat. We helpen elkaar hierbij en zorgen voor elkaar. We zijn een christelijke school met een open houding. Onze school is een veilige plek waar leerlingen zichzelf mogen zijn en leren om elkaar te respecteren. Zo bereiden we onze leerlingen voor op het vervolgonderwijs en de maatschappij om hun eigen weg naar de toekomst te vinden.

Wij bieden onderwijs van vmbo tot en met gymnasium aan over vier vestigingen: het Leerpark, de Topmavo en het Lyceum in Alphen aan den Rijn en Rijnwoude in Hazerswoude. Vanwege het toegenomen aantal leerlingen op de Topmavo en het Groene Hart lyceum delen we sinds augustus 2022 een nevenlocatie aan het Marsdiep. Onze leerlingen van leerjaar 2 en 3 volgen daar een of twee dagen per week de lessen.

Het Groene Hart Lyceum

Waarden

Vanuit onze christelijke achtergrond hechten we veel waarde aan respect en zorg voor elkaar. Dit vormt het uitgangspunt voor ons onderwijs en dit sluit naadloos aan bij de waarden vertrouwen, verbinding, perspectief en respect, zoals in het strategisch koersplan is verwoord. Ons onderwijs is erop gericht dat leerlingen hun talenten ontplooiën op intellectueel, cultureel, fysiek en sociaal gebied. We willen dat ze ervaren dat ze ertoe doen, voor elkaar, voor de scholengemeenschap en voor de samenleving. We stimuleren de vorming van hun eigen identiteit vanuit normen en waarden vanuit de christelijke tradities in dialoog met andere tradities.

We verwoorden de visie voor het Groene Hart Lyceum als volgt:

Vanuit vertrouwen en verbinding nodigen we de leerling uit om in het midden van de wereld zichzelf te leren kennen en de ander te leren begrijpen en daarmee een hoopvolle toekomst tegemoet te gaan.

Soort onderwijs

Het Groene Hart Lyceum is een school voor havo en vwo, die enerzijds een goede voorbereiding biedt op een vervolgstudie op het hbo of aan de universiteit (kwalificatie), anderzijds leerlingen voorbereidt op hun rol als volwassene in de maatschappij (persoonsvorming en socialisatie).

In de brugklas plaatsen we leerlingen in een havo, een havo/vwo, een vwo (atheneum) of een vwo (gymnasium) klas. We streven ernaar alle leerlingen in klas 2 op het niveau les te geven dat bij hen past. Havo- en vwo-leerlingen kiezen in het derde jaar voor vaste vakkencombinaties: de profielen in de bovenbouw.

De vakken op de verschillende niveaus zijn inhoudelijk op elkaar afgestemd. Dat heeft als voordeel dat een leerling kan 'overstappen' van het ene niveau naar het andere. Hierdoor krijgen de leerlingen de kans om zich optimaal te ontwikkelen.

Technasium

Het Lyceum is een Technasium school. In leerjaar één vindt er een oriëntatie op het Technasium plaats. In de brugklas havo, havo/vwo en vwo (atheneum) maken de leerlingen kennis met het vak Onderzoek en Ontwerpen. Ze voeren in projectvorm twee opdrachten voor het bedrijfsleven uit. De leerlingen worden uitgedaagd een passende oplossing voor het aangeboden probleem te vinden. Ze doen veel kennis op en leren nieuwe vaardigheden in de praktijk. Na deze oriëntatie kunnen leerlingen kiezen voor het Technasium in de tweede klas.

Sterke punten

Wat het Lyceum bijzonder maakt zijn de talentklassen, de mogelijkheid om onderwijs op gymnasiumniveau te volgen, de aandacht voor cultuur binnen het onderwijsaanbod (bijv muziek en beeldende vormgeving), het laboratorium voor natuurkunde, scheikunde en biologie en de mogelijkheid om deel te nemen aan internationaal erkende examens voor het vak Engels. Daarnaast worden er extra activiteiten georganiseerd zoals verschillende olympiades, aan debatteren en verschillende feesten.

In de bovenbouw besteden leerlingen naast de vaklessen ook enkele uren per week verplicht aan zelfstudie op school; daarbij hebben de leerlingen de keuze tussen studeren in stilte in de stilleruimte of in het computerlokaal of in de studiezaal of werken aan de vakken Informatica of Beeldende vormgeving in de daarvoor bestemde ruimten. We vinden het van belang om leerlingen deze ruimte te bieden om bewust en in alle rust tijd vrij te maken voor zelfstudie, waar dit thuis soms minder goed lukt.

Meer informatie over het profiel van de school is te vinden in [de schoolgids](#) en op onze website: www.groenehartscholen.nl/lyceum

Het is ons gelukt de afgelopen jaren een aantrekkelijke school te zijn voor leerlingen. Het aantal leerlingen op het Lyceum is de afgelopen jaren sterk gegroeid van 1396 in 2020-2021 naar 1650 in 2023-2024. Sinds drie jaar verwelkomen we meer dan 300 nieuwe brugklasleerlingen naast de aanwas in 4 havo van zo'n 60 leerlingen gemiddeld per jaar. Onze leerlingen komen deels uit Alphen zelf, deels uit de regio. Vergeleken met landelijke cijfers hebben onze leerlingen iets minder vaak een migratie-achtergrond, en komen minder vaak uit een eenoudergezin of uit een gezin met een laag inkomen.

De continuïteit, onze communicatie en bedrijfsvoering en de duidelijkheid die we leerlingen kunnen bieden in ons aantrekkelijke onderwijs en in onze gedegen en zorgvuldige begeleiding heeft hieraan bijgedragen alsmede de ingebruikname in 2021 van ons vernieuwde gebouw aan Tolstraat 11. Aan de Tolstraat vormen we een campus met de Topmavo.

Financieel beleid

Voor het algemene financiële beleid verwijzen we naar [de website van SCOPE scholengroep](#).

SCOPE Scholengroep is een onderwijsinstelling die op basis van lumpsum financiering wordt bekostigd door het Ministerie van OC&W. De hoogte van de vergoeding is afhankelijk van het aantal leerlingen, de verscheidenheid aan leerlingen en de onderwijssoorten.

Naast de lumpsum is er in kleinere mate sprake van overige inkomsten. Dit betreffen aanvullende (personele en materiële) subsidies, welke veelal afkomstig zijn vanuit de gemeente. De afgelopen jaren hebben we extra bekostiging ontvangen via het Nationaal Programma Onderwijs; van 2023-2025 kunnen we nog van een deel van deze gelden gebruikmaken.

Ook is er jaarlijks sprake van een bedrag afkomstig vanuit de ouders omtrent de vrijwillige ouderbijdragen.

Deze vrijwillige ouderbijdrage wordt jaarlijks per school vastgesteld in samenspraak met de deelraad. Gezien de vrijwillige aard van de bijdrage verschillen de ontvangsten per jaar; dit kan gevolgen hebben voor het aanbod van activiteiten.

De school ontvangt geen sponsorbijdragen. Wanneer dit tijdens de schoolplanperiode voor zou komen wordt gehandeld in de geest van het convenant sponsoring 2020-2022.

2. Relevante ontwikkelingen de afgelopen jaren

Groei

Zoals zojuist al vermeld is, is de school sterk gegroeid de afgelopen jaren. We zijn er trots op dat onze school aantrekkelijk is voor zoveel leerlingen. Het is wel een uitdaging om in de huidige markt voldoende gekwalificeerde collega's te vinden voor OP en OOP om onze leerlingen les te geven en te begeleiden. Ook is ons nieuwe moderne schoolgebouw niet berekend op de grote toestroom in de afgelopen jaren. Dit betekent dat onze leerlingen van leerjaar 2 en 3 één of twee dagen per week les krijgen op de vestiging Marsdiep en een groot aantal collega's dagelijks pendelen naar Marsdiep. Dit vraagt het nodige van de organisatie qua rooster en activiteiten en van onze medewerkers en leerlingen. Uiteraard zijn er ook financiële consequenties.

We zijn blij dat we zoveel leerlingen een thuis kunnen bieden op school, een veilige plek in een ingewikkelde wereld. We zetten ons leiderschap voor de klas, op school en als schoolleiding hiervoor in. Ook onze collega's hebben aandacht nodig van de schoolleiding om het dagelijks werk met passie en voldoening te kunnen verrichten en om positief te blijven in de verschillende crises die ons land teisteren, zoals de coronacrisis die we samen hebben doorgemaakt en die veel van ons allen heeft gevraagd en de andere crises in de wereld ver weg en soms dichtbij waarop we een antwoord hebben te formuleren voor en samen met onze leerlingen en elkaar.

Personeelstekort

Het personeelstekort op alle fronten geeft ons veel uitdagingen daardoor vragen we soms te veel van elkaar en van onszelf en zoeken we naar nieuwe manieren om ons onderwijs aan te bieden.

Tegelijkertijd zijn we ervan overtuigd dat de leerlingen elkaar en hun docenten nodig hebben in hun ontwikkeling van kennis en vaardigheden en dat het concept van duidelijke instructie van een vakmensen gerichte feedback noodzakelijk zijn om de ontwikkeling te ondersteunen en/of vorm te geven. Voor het geven van duidelijke instructie en het leren van leertheorieën over wat ertoe doet in het onderwijs zijn de schoolleiding en de meeste sectievoorzitters getraind met een halve Masteropleiding voor High Performing Teachers; de docent doet ertoe!

Ook om voldoende gekwalificeerde leidinggevendenden te vinden voor onze school, is een uitdaging. De complexiteit van de school en de kwaliteit die we nastreven vraagt om goed leiderschap. We gaan hierbij voor een evenredige vertegenwoordiging van vrouwen en mannen in de schoolleiding; op dit moment is er sprake van drie vrouwen en vier mannen in de schoolleiding.

ICT-inzet

In ons onderwijs heeft ICT een duidelijke plaats. Alle leerlingen werken met de iPad als extra leermiddel naast boeken en schriften en we besteden aandacht aan mediawijsheid en ICT-vaardigheden. Ook wordt de elektronische leeromgeving itslearning bij alle vakken ingezet. Dit heeft ons geholpen stappen te zetten bij het onderwijzen vanuit leerdoelen en het expliciteren van ons onderwijs.

Daarnaast hebben we hard gewerkt aan het inzichtelijk maken of de leerdoelen zijn bereikt. Hiervoor gebruiken we een 'bewijs van leren' in de toetsing. Daarbij zijn grote stappen gezet in het verminderen van het aantal summatieve toetsmomenten (zie ons toetsbeleid) en het formatief handelen in de klas. Naast gerichte feedback in de klas en bij een toets, krijgen leerlingen ook via de inzet van Catwise kwalitatieve feedback van elke vakdocent in de eerste

twee perioden van het schooljaar naast kwantitatieve feedback op het rapport. Het geeft de leerling de kans om op basis hiervan een gericht plan van aanpak te maken om resultaten en evt. werkhouding te verbeteren. Ouders krijgen bij elk rapport een uitnodiging om met mentor en/of vakdocenten te spreken over de resultaten van hun kind samen met hun kind.

Executieve functies

In de onderbouw worden de executieve functies aangeleerd middels het mentorenprogramma aan alle leerlingen; in de bovenbouw herhalen we dit waar nodig. We leren leerlingen met een programma over het brein in de tweede klas, hoe leren werkt en we leren hen ook hun mentale veerkracht vergroten door de inzet van het programma Psieg in leerjaar 2 en 4.

Voor de begeleiding hebben mentoren meer uren gekregen om hun mentoraat goed te kunnen vervullen. Ook zijn we in 2022-2023 het schooljaar gestart met een uitgebreide introductie gericht op positieve groepsvorming direct gevolgd door een kennismakingsgesprek tussen de leerling en de mentor waarna de ouderkennismakingsavonden zijn georganiseerd. Genoemde zaken hebben de betrokkenheid van ouders en leerlingen bij de school vergroot. Dit geldt bijvoorbeeld ook voor de inzet van stewards, bovenbouwleerlingen die in de pauzes zichtbaar aanwezig zijn en meehelpen de sociale en fysieke veiligheid in school te versterken. De inzet van bovenbouwleerlingen als juniormentoren voor onze brugklassers die de mentor ondersteunen bij de begeleiding valt hier ook onder. Met de inzet van gelden van het Nationaal Programma Onderwijs hebben we o.a. begeleiding bij de huiswerkklass en les van een tutor (=medeleerling) en bijlessen kosteloos voor leerlingen kunnen organiseren; dit hopen we blijvend te kunnen doen.

We geven ouders alle gelegenheid om betrokkenheid te tonen. We hebben de communicatie digitaal georganiseerd. Via het Ouderbulletin en de website houden we alle ouders op de hoogte. We informeren, nodigen uit, vragen om inbreng en deelname. Ouders worden uitgenodigd voor kennismakingsavonden, over profielkeuze en over werkweken, digitalte spreekavonden over resultaten. Ook nodigen we hen uit om aanwezig te zijn op bijzondere momenten van de leerlingreis van hun eigen kind zoals bij de presentatie van profielwerkstukken, en bij eindexamenwerk, zoals BSM, Kunst Muziek en Kunst Beeldende Vormgeving, en op de Lyceumdag. Een actieve bijdrage van ouders is er op ouderresonansavonden, in de deelraad, bij beroepenavonden, bij de surveillance van examens en bij het Open Huis. Ook spelen ouders een rol als vrijwilliger op school, als begeleider van debatwedstrijden, etc.

We hebben nieuw beleid ontwikkeld voor toetsing, burgerschap, topsport, leerlingen met een meerbegaafdheidsprofiel en lob in de afgelopen jaren.

3. Onderwijskundig beleid

In ons onderwijskundig beleid komt de verbinding tot stand tussen enerzijds de gerichtheid van ons onderwijs op kwalificatie, anderzijds op persoonsvorming en socialisatie. We onderscheiden hier een aantal aspecten die niet te scheiden zijn.

Het leren van de leerling

In onze school willen we, leerlingen en collega's, elke dag met en van elkaar leren. In het groepsverband van de klas leren leerlingen in een veilige leeromgeving, waarin zij in de mini samenleving van de school en de klas leren rekening houden met elkaar, leren omgaan met verschillen en deze leren waarderen. Alle medewerkers zijn gericht op het creëren van deze veilige omgeving voor groot en klein in onze school. Vanuit deze veilige omgeving zorgt de docent in de klas voor een positieve werksfeer; hierbij is een goede relatie tussen docent en leerling voorwaardelijk voor het leren. Want relatie gaat vooraf aan prestatie, contact aan contract.

In het algemeen zetten we in op het continu verbeteren van de kwaliteit van ons onderwijs en de begeleiding. We monitoren onze kwaliteit per leerjaar, per afdeling en per vak.

We werken aan de basisvaardigheden taal en rekenen en burgerschap met de ambitie dat leerlingen die bij ons op school zitten kunnen oefenen in onze mini-samenleving voor hun toekomst en uitgerust zijn met de kennis en vaardigheden die het vervolgonderwijs van hen vraagt en hun toekomstige werkomgeving.

We richten ons op onze school bij ons onderwijzen op het leren van de leerlingen, waarbij we rekening houden met hun cognitieve mogelijkheden en mogelijke beperkingen. Dit doen we vanuit het vertrouwen dat kinderen alles kunnen leren. Onze docenten onderwijzen opdat onze leerlingen leren. We werken leerdoelgericht in elke les. Als docenten werken we samen aan de continue verbetering van de kwaliteit van ons onderwijs, waarbij we steengoede lessen met betekenis ontwerpen. In de veelheid van theorieën over leren zijn we gekomen tot een beeld van leren op grond van voorbeelden die werken en met die voorbeelden willen we het leren in de school vergroten, waardoor docenten het leren van de leerlingen sturen op basis van kennis en kunde.

Het aanbieden van kennis gaat vooraf aan het leren van vaardigheden. De les is zorgvuldig voorbereid. In een goede les haalt de docent voorkennis op en sluit daarbij aan. Hij baseert het didactisch handelen op de leerdoelen, die hij expliciet duidelijk maakt aan de leerlingen en koppelt aan succescriteria. Hij wekt en vergroot daarmee de motivatie van de leerlingen. Hij legt de stof duidelijk uit, stelt denkvragen op diverse niveaus en begeleidt het oefenen van de nieuwverworven kennis. Hij evalueert de voortgang van het leren, waardoor er meer inzicht komt in het leerproces en zowel leerlingen als docent het leerproces kunnen bijsturen en zo verantwoordelijkheid kunnen nemen voor het leren. Dit leidt tot motivatie. Het huiswerk sluit aan bij het niveau van de leerlingen aan het eind van de les.

Het gebruik van een elektronische leeromgeving helpt de leerlingen door de mogelijkheid om de leerdoelen te expliciteren en het leerproces zo beter te ondersteunen door de mogelijkheid tot monitoren. Aan het geven van de les(-senserie) gaat vooraf dat de toets, gebaseerd op de leerdoelen, gemaakt is zodat de lessen zo goed mogelijk gericht zijn op het te behalen resultaat van de leerlingen, wat ook de monitoring van het leerproces vergemakkelijkt. We werken met de leerlingen in groepsverband van klassen of clusters. Ook leren leerlingen individueel. Voor de meeste leerlingen geldt dat zij, hoe verschillend ook, op dezelfde manier leren. Differentiatie is mogelijk in de les, door het gebruik van ICT, door verschillende manieren van ondersteuning en door variatie in uitleg, vragen en opdrachten. Voor de concrete les op het Lyceum, zie bijlage.

Onze visie hebben we gevisualiseerd in SAM. SAM is een SAMenvatting van de belangrijkste dingen die we op school doen om in SAMenwerking te werken aan het worden en zijn van een mini-SAMenleving. <https://groenehartscholen.nl/lyceum/visie/>.

De vorming van de leerling

Op het Groene Hart Lyceum willen we dat onze leerlingen hoopvol en met vertrouwen de toekomst tegemoet treden. Wij streven ernaar dat de leerlingen zich ontwikkelen tot burgers die zich verantwoordelijk voelen voor zichzelf - door kritisch te zijn op het eigen handelen - en de samenleving als geheel. In de pluriforme en voortdurend veranderende samenleving leren leerlingen op het Groene Hart Lyceum de verbinding met elkaar te leggen, elkaar te begrijpen en solidair te zijn.

Uit: 'Burgerschap op het Groene Hart Lyceum'

Op het Groene Hart Lyceum werken we aan het actief burgerschap van onze leerlingen. Enerzijds werken we hieraan door bijv. gewenst gedrag te benoemen, samen de dag op te starten en door het goede gesprek te voeren met elkaar, anderzijds door bijv. op gezette tijden speciaal aandacht te vragen voor onze minderbedeelde medemens, dichtbij en ver weg en hiervoor actie te voeren. Sociale cohesie bevorderen we door het jaarlijks organiseren van kennismakingsdagen voor alle leerjaren. In elk leerjaar is er een mentorprogramma waarin bij herhaling aandacht is voor positieve groepsvorming en groepsdynamiek. In alle leerjaren is actief aandacht tegen pesten.

Bevordering van basiswaarden van de democratie vormt een belangrijk aspect van de wettelijke burgerschapsopdracht. Dit betekent dat wij aandacht besteden aan vrijheid van meningsuiting, het gelijkheidsbeginsel, begrip, verdraagzaamheid, het afwijzen van onverdraagzaamheid en

discriminatie, en autonomie en verantwoordelijkheidsbesef.

We werken aan de ontwikkeling van sociale en maatschappelijke competenties in een opbouw van klein naar groot, van dichtbij naar veraf. Daarbij is leren samenwerken een belangrijk element. Dit heeft een plaats in de mentorlessen en in vaklessen, in het bijzonder bij het vak levensbeschouwelijke vorming, maar bijvoorbeeld ook bij Onderzoek & Ontwerpen waarbij de keuze voor een onderwerp met maatschappelijk belang gemaakt is. Vanaf leerjaar 3 doen leerlingen een maatschappelijk stage (MAS). De nadruk hierbij ligt op het versterken, doorontwikkelen en toepassen van de (aangeleerde) sociale en maatschappelijke competenties in de maatschappelijke context ('de wereld').

Daarnaast stimuleren we leerlingen hun kwaliteiten in te zetten voor een algemeen belang, bijvoorbeeld door de mogelijkheid te bieden deel te nemen aan de activiteitencommissie, debatclub, duurzaamheidscommissie en/of het leerlingplatform. Leerlingen uit klas 3 en 4 hebben de mogelijkheid om als juniormentoren de brugklasleerlingen te begeleiden. Leerlingen uit de voorexamenklassen nemen een rol op zich als stewards in de pauze voor een veilige schoolomgeving. Ook ondersteunen leerlingen uit de bovenbouw desgewenst als tutor andere leerlingen bij een vak.

Op het Groene Hart Lyceum werken we met een commissie burgerschap die jaarlijks onze inspanningen evalueert en nieuwe initiatieven ontplooit.

Ondersteuning

Onze mentoren maken elke dag het verschil voor onze leerlingen in een leerjaar om het leerproces optimaal te ondersteunen. Ook de vakdocenten vervullen hierin een belangrijke rol, doordat zij hun lessen afstemmen op de leerbehoefte van hun leerlingen. Toch merken we dat er soms meer nodig is voor de individuele leerling. Om alle leerlingen van passende begeleiding te kunnen voorzien, hebben we ons ondersteuningsaanbod geëvalueerd. De evaluatie heeft twee belangrijke punten opgeleverd; enerzijds is naar voren gekomen dat we duidelijker kunnen maken hoe de begeleiding is georganiseerd en anderzijds dat door vroegtijdige interventies leerlingen sneller zelfstandig hun onderwijs kunnen volgen. We hebben deze twee aandachtspunten meegenomen in ons schoolondersteuningsplan.

Veiligheid

We zorgen op school voor een veilig leerklimaat voor leerlingen door de inzet van positieve groepsvorming in de klas, door de inzet van stewards in de pauzes en surveillanten in en om de school. We voeren in elke klas het gesprek over veiligheid.

Voor leerlingen in de brugklas hebben we in de week van het pesten ook speciale trainingen. In de week van het pesten wordt in alle klassen aandacht aan het thema geschonken in de mentorles.

Voor leerlingen is het duidelijk dat ze altijd bij de mentor terecht kunnen en als ze dat niet willen bij een van de counselors. Via posters en digitale informatie wordt de bereikbaarheid van de counselors als vertrouwenspersonen voor leerlingen op school onder de aandacht gebracht van de leerlingen.

Jaarlijks nemen we een tevredenheidsonderzoek af om zicht te houden op de veiligheidsbeleving op onze school.

We hebben binnen SCOPE scholengroep [een veiligheidsbeleid](#) waarbij naar alle relevante documenten wordt verwezen.

4. Op schoolreis

Zoals gezegd, sluiten we bij onze plannen voor 2023-2027 aan bij het Strategisch Koersplan van SCOPE scholengroep met als titel Ruimte geven aan ontwikkeling.

Op schoolreis hebben we de volgende ambities.

Ambitie 1: De leerlingreis staat centraal

A. Doorlopende leerlijn

De leerlingreis start in het primair onderwijs en zet zich voort bij ons. Daarom is het van belang om goed te weten wat de leerling al aan kennis en vaardigheden bezit en welke nog ontbreken, om daarop te kunnen aansluiten in de brugklas.

Daarom beginnen we met een intensievere samenwerking binnen het po en vo van SCOPE, waarbij we het gesprek aangaan over de thema's die van belang zijn voor die leerlingreis.

We zijn tevreden als onze leerlingen op hun leerlingreis geen hindernissen ervaren doordat de leerlijn bij de vakken Engels, rekenen en taal en burgerschap doorloopt van primair naar voortgezet onderwijs.

Binnen het onderwijs op onze eigen school voor genoemde vakken zien we de noodzaak van betere taalbeheersing. Daarom zetten we nieuw taalbeleid op waardoor taal expliciet in het hele curriculum aan bod komt.

Voor anderstaligen hebben we een apart programma nodig; vanwege een grotere instroom vanuit de ISK zullen we ook dat gaan ontwikkelen voor een groep in plaats van voor een individu.

Voor de brede focus op taal en rekenen zetten we ook de onafhankelijke toetsing van CITO in om de vorderingen te monitoren en gaan we gebruik maken van een digitaal programma om daar waar maatwerk nodig is voor individuele leerlingen dit aan te bieden. Voor rekenen is momenteel geen breed verbeterplan nodig omdat de vaardigheden op orde zijn.

Voor digitale geletterdheid komt er een werkgroep om in beeld te krijgen wat er al is en wat nog mist zodat onze leerlingen aan alle kerndoelen van digitale geletterdheid voldoen over drie jaar.

Wat de doorgaande leerlijn betreft, maken we gebruik van methodes die deze leerlijn bij alle vakken ondersteunen; hieraan wordt binnen het sectievakwerkplannen ook aandacht besteed.

Waar blijkt uit gedrag, resultaten en rendementsgegevens van leerlingen dat er maatregelen ter verbetering nodig zijn, dan pakken we dit aan. Driemaal per jaar worden deze onderwerpen besproken en wordt zo nodig een plan van aanpak gemaakt.

B. Portfolio

We willen meer ruimte geven aan de ontwikkeling van de leerling en we proberen de komende jaren uit wat er bij ons en onze leerlingen past binnen en buiten het bestaande curriculum.

Dit doen we door leerlingen plannen in te laten dienen, deze plannen ten uitvoer te laten brengen en de voortgang ervan te monitoren in de vorm van een portfolio.

Zo willen we de leerlingbetrokkenheid vergroten door leerlingen meer ruimte te geven mee te denken over hun leerproces binnen en buiten de klas/les. De inbreng vanuit de leerlingplatforms per leerjaar willen we vergroten en breder inzetten.

We zijn tevreden als onze leerlingen hoger scoren op onze tevredenheidsenquêtes. We zijn tevreden als tien procent van onze leerlingen een eigen leerpad kiest.

C. Leren kiezen

We leren leerlingen keuzes te maken door waar mogelijk eerst te ervaren en dan te kiezen. We willen hiermee ook de kansengelijkheid van leerlingen vergroten door het aanreiken van de keuzes.

Vanuit de concrete ambities uit ons jaarplan vragen we afdelingen en secties om bij te dragen. In elke afdeling wordt het gesprek gevoerd over de pedagogische en

organisatorische mogelijkheden voor de ruimte voor elke leerling en voor het kader dat daarvoor nodig is.

In elke sectie wordt de kern van het eigen vak verhelderd, om daardoor meer inzicht te krijgen hoe de sectie het versnellen/vertragen/versterken van de leerstof voor de leerling mogelijk kan maken en welke ondersteuning de sectie daarbij nodig heeft. Op basis hiervan kan de docent de leerling helpen verantwoord een eigen keuze te maken.

Hoe organiseren we een aantal zaken gedurende de reis? Kies je in de brugklas nog voor een talentklas of voor keuzevakken of voor meer cognitieve vakken? Kun je kiezen een verlengde brugklas te volgen als de bestemming nog niet duidelijk wordt in het eerste jaar? Kun je in de derde klas na de profielkeuzevakken afsluiten op verschillende niveaus? Kun je een stage volgen in de bovenbouw met het oog op je keuze voor een vervolgopleiding?

We onderzoeken de mogelijkheid van een praktijkgericht programma in de havo om leerlingen nog meer keuzes te bieden.

D. Huisvesting

Het gebouw aan de Tolstraat is te klein om al onze leerlingen lessen te kunnen laten volgen. Daarom maken we de keuze om een groep leerlingen op het Groene Hart Marsdiep alle lessen te laten volgen. De ruimte op deze extra locatie zorgt voor beter zicht op de leerlingen die hier les hebben.

We kiezen ervoor alle leerlingen van het tweede leerjaar alle lessen te laten volgen op het nieuwe Groene Hart Marsdiep met ingang van het schooljaar 2024-2025. Deze vestiging is goed uitgerust qua lokalen voor leerlingen van het tweede leerjaar. We verwachten dat we deze leerlingen beter kunnen ondersteunen als specifieke groep, mede voor het vasthouden van hun motivatie. We denken na of we een specifiek team aan collega's op deze vestiging kunnen en willen plaatsen.

Onze ambitie is dat meer leerlingen in de derde klas terechtkomen op in elk geval het verwachte doorstroomniveau vanuit het primair onderwijs.

Ambitie 2: Samen leren en beter worden

Samen leren en beter worden is een ambitie die op Het Groene Hart Lyceum breed leeft. Voor collega's die nog geen bevoegdheid hebben bieden we de lerarenbeurs aan en begeleiding van een coach om de bevoegdheid te behalen. We vragen actief collega's om zich na te scholen op hun eigen vakgebied en op bredere onderwijsthema's, intern en extern georganiseerd. We stimuleren collega's om lessen van elkaar te bezoeken, bieden coaching aan in het eerste jaar dat docenten bij ons werken en intervisie in het tweede jaar op school. We houden met alle collega's ontwikkelgesprekken om een ieder te motiveren tijd te maken voor hun ontwikkeling en faciliteren voldoende tijd hiervoor in ons taakbeleid. Onze afdelingsleiders doen lesbezoeken en zetten daarbij de DOT in om samen over de les in gesprek te gaan als leidinggevenden en docenten en hiermee ook aandacht te geven aan de kern van het werk. Ook zetten we 40-minuten roosters in waar nodig om tijd te creëren voor bepaalde onderwerpen. Daarnaast willen we actuele kennis van buiten naar binnen halen. Daarnaast hebben we veel expertise in huis. Daaraan is de afgelopen jaren op diverse manieren ruimte gegeven, zoals bij de ontwikkeling van het Technasium, de invoering van de iPad, de manier van vergaderen over leerlingen, etc. Die ervaring willen we gebruiken in deze schoolplanperiode.

A. Feedback benutten

Samen leren en beter worden realiseren we ook door de feedback die we van leerlingen krijgen. Daarom betrekken we leerlingen structureel bij zowel planvorming als evaluatie. Door terug te koppelen hoe wij hun input meenemen, motiveren we hen nog verder bij te dragen.

We zijn tevreden als we ook een grotere tevredenheid van onze leerlingen terugzien in de tevredenheidsenquêtes die we jaarlijks afnemen.

B. Rugzak van de docent

Als school willen we leerlingen meer ruimte geven om waar nodig of gewenst in hun traject af te wijken van het groepstraject. Wat zit er al in de rugzak van ons als docenten om de leerlingreis te faciliteren en wat hebben we daarbij nog nodig? Als docent zijn we ons bewust dat we een rolmodel zijn op school voor onze leerlingen. Daartoe gaan we steeds het gesprek aan over wat er aan regels en afspraken op school nodig zijn en door eenieder gehandhaafd worden. Daarmee bereiken we dat we de leerlingreis op een goede manier kunnen begeleiden.

C. Persoonlijk Ontwikkelplan

Als we werken vanuit het schoolplan naar het jaarplan, naar afdelingsplannen onder- en bovenbouw en naar sectievakwerkplannen, werken we van daaruit naar de persoonlijke ontwikkelplannen van elke docent. Elke docent vraagt ten minste een keer per jaar een gesprek aan bij zijn leidinggevende om samen te bespreken wat hij of zij nodig heeft voor zijn ontwikkeling.

Vanuit de concrete ambities uit ons jaarplan vragen we afdelingen en secties om bij te dragen. In elke afdeling wordt het gesprek gevoerd over de pedagogische en organisatorische mogelijkheden voor de ruimte voor elke leerling en voor het kader dat daarvoor nodig is.

In elke sectie wordt de kern van het eigen vak verhelderd, om daardoor meer inzicht te krijgen hoe de sectie het versnellen/vertragen/versterken van de leerstof voor de leerling mogelijk kan maken en welke ondersteuning de sectie daarbij nodig heeft. Op basis hiervan kan de docent de leerling helpen verantwoord een eigen keuze te maken.

D. Samen leren

Als medewerkers leren we samen. In teamverband, op studiemiddagen, bij trainingen, door lesbezoek. Speciaal voor nieuwe collega's verzorgen we een coachingstraject en individuele coaching. Er worden intervisiebijeenkomsten voor tweedejaarscollega's georganiseerd en voor alle collega's is persoonlijke coaching een optie. In het kader van binden en boeien van collega's zetten we ruimer in op begeleidingsmogelijkheden op het werk. Waar mogelijk maken we gebruik van de SCOPE academie.

Daarenboven willen we het van elkaar leren versterken en de mogelijkheden hiervoor door het leerjaar heen centraal stellen. Bijv. de maand van de intervisie over het omgaan met ruimte voor leerlingen en ideeën hierover te delen, de maand van het collegiale lesbezoek waarin er tijd en ruimte is om lessen bij elkaar bij te wonen en het gesprek hierover te voeren, de maand van het onderwijs met good practices op het gebied van pedagogisch/didactische vaardigheden. Zo wordt het duidelijk waar onze individuele talenten liggen en hoe we van elkaar kunnen leren.

Schooloverstijgend blijven we ook van elkaar leren. In het overleg met de andere schoolleiders van SCOPE scholengroep zijn we gericht op de mogelijkheden van uitwisseling van kennis en kunde. We kijken naar wat we samen kunnen doen, naar hoe we kunnen samenwerken. Hierbij is de samenwerking met het PO een speerpunt. Ook zoeken we naar expertise buiten de scholengroep.

Ambitie 3: Midden in de samenleving

Leerlingen leren niet alleen voor hun diploma maar ook voor het leven. We willen hen helpen bij het oriënteren op hun plek in de samenleving. Daarom willen we als school onze plek midden in de samenleving innemen.

A. Curriculum

De visie op burgerschap willen we verder uitwerken en vertalen in een aanbod dat voor elk leerjaar een heldere plek krijgt in het curriculum, waarbij leerlingen hun ontwikkeling ook op dit gebied vastleggen in een portfolio.

B. Duurzaamheid

We willen een school zijn die aandacht besteedt aan de gezondheid van leerlingen en collega's. We gaan voor meer duurzaamheid, niet alleen in het schoolgebouw, maar ook door aandacht hiervoor van leerlingen en collega's. We maken een start met een ecoteam van leerlingen om deze ambitie te verwezenlijken.

C. Actualiteit

We willen de actuele maatschappelijke thema's nadrukkelijker een plek geven in ons aanbod. We zoeken naar mogelijkheden om in de lessen de actualiteit meer ruimte te geven en in de school als geheel bevorderen we de participatie van leerlingen hierbij.

D. Inzet beschikbare expertise

Graag willen we de expertise van ouders nog meer inzetten voor ons onderwijs. Als onderdeel van de samenleving vragen we hen een bijdrage te leveren bij de kennisoverdracht op specifieke terreinen van verschillende vakken, zoals bijv. het geven van gastlessen, het inbrengen van bedrijfskennis en aanbieden van opdrachten voor onze Technasiumleerlingen en het aanbieden van stageplaatsen.

E. Alumniprogramma

Als onze examenleerlingen de school verlaten, verliezen we de meesten uit het oog. Dit willen we graag veranderen en op zoek gaan naar manieren om ze toch nog verbonden te houden met de school. Hiervoor ontwikkelen we een alumniprogramma.

F. Netwerk versterken

We willen ons lokale netwerk uitbreiden en bestaande contacten behouden en intensiveren.

Bijlage 1: De les op het Lyceum

Concreet: Hoe draag je dus als docent bij aan het leren van de leerlingen?

Dag in dag uit zijn we bezig met het verzorgen van lessen voor onze leerlingen. In tijden van lerarentekort en werkdruk bewijst onderzoek keer op keer dat de docent ertoe doet: de docent is, meer dan al het andere, bepalend voor het resultaat (zie o.a. Marzano).

De vraag die zich vervolgens opdringt is de volgende: hoe draag je als docent dan bij aan het leren van de leerlingen? Modern onderzoek naar leren bewijst de werking van ons bekende principes: kennis gaat vooraf aan vaardigheden, voorkennis is essentieel om tot leren te komen (ideaal voor in de les 80% nieuwe kennis, 20% nieuwe stof), oefening baart kunst, alle leerlingen leren nagenoeg op dezelfde manier en doelbewust oefenen leidt tot een hoog leerrendement. Leren is een moeitevol proces waarbij externe sturing door de docent van groot belang is. Daarom focussen we op zinvolle lessen aan de hand van een duidelijk leerdoel.

In een artikel dat een samenvatting is van het boek *Why don't students like school?* van Daniel T. Willingham (2009) komt dit alles bij elkaar. Willingham zet uiteen na uitgebreid wetenschappelijk onderzoek in de cognitieve psychologie op basis van welke principes leren mogelijk (en effectief) is. Hierbij de [link](#).

Kort samengevat zijn deze principes:

- Instructie moet helder en compact betekenis geven aan kennis. Voorkennis moet worden vastgesteld en geactiveerd. De kunst is het abstracte eenvoudig te maken.
- Stel (denk)vragen en geef tijd zodat iedereen hieraan deelneemt.
- Focus op kennisoverdracht, frequente herhaling en verbinding van kennis.
- Bouw tijd in voor oefening.
- Heb oog voor de diversiteit aan voorkennis. Dit vraagt om diversiteit van leermaterialen en de manieren waarop je die aanbiedt.
- Ontwerp lessen samen.

Ontwerpproject

Vak en doelgroep	
Leerdoel	
Lesdoel	
Begrippen	

Startfase: ... minuten

Het doel van deze fase is het leggen en verbinding om het leren en de relatie te bevorderen en vervolgens het expliciteren en activeren van voorkennis. Ter inspiratie een filmpje over het gedachtengoed van Sweller: <https://youtu.be/an8E0qYFW-U>.

Wat doe ik als leraar?	Wat doen de leerlingen?	Hoe weet ik dat alle leerlingen de voorkennis paraat hebben?
Hoe bespreek ik het leerdoel?		

Instructiefase: ... minuten

Het doel van deze fase is het toevoegen van nieuwe kennis aan de bestaande voorkennis. Ter inspiratie een filmpje waarin Marcel Schmeier toelicht hoe expliciete directe instructie werkt: <https://youtu.be/iWlnWeUnK-o>.

Wat doe ik als leraar?	Wat doen de leerlingen?	Hoe weet ik dat alle leerlingen het begrijpen?
Welke open denkvra(a)g(en) stel ik?		
Wat doe ik als de 1e uitleg niet begrepen is?		

Begeleid inoefenfase: ... minuten

Hoe zorg je er als docent voor dat leerlingen zich de nieuwe kennis eigen maken? Zie de publicatie 'Wijze lessen' (2019), gratis te downloaden op: <https://www.ou.nl/web/wijze-lessen>.

Wat doe ik als leraar?	Wat doen de leerlingen?	Hoe weet ik dat alle leerlingen het begrijpen?
Welke open denkvra(a)g(en) stel ik?		
Wat doe ik als het oefenen (nog) niet lukt?		
Welke hulp(middelen) bied ik leerlingen aan?		

Reflectiefase: ... minuten

In deze fase keren het lesdoel en leerdoel terug. Welke kennis hebben de leerlingen na deze les?

Wat doe ik als leraar?	Wat doen de leerlingen?	Hoe weet ik dat de leerlingen het begrijpen?

<i>Hoe evalueer je de les op:</i> - (leer)proces; - (leer)inhoud?	
<i>Wat kunnen leerlingen zelfstandig oefenen en leren? (huiswerk)</i>	